

Nota sobre "Helix Bofilliana" Fag. i "Pupa tarraconensis" Fag.

PER

A. BOFILL I POCH

Mon benvolgut amic N'Ignasi de Sagarra, en una de ses profitoses excursions, efectuada en el corrent més de març, a les costes de Garraf, tingué ocasió de recollir alguns moluscs terrestres que amb sa amabilitat me comunicà per a llur estudi.

A continuació dono la llista:

Pomatias Martorelli Bourguignat.—En les roques calcàries.

Cyclostoma elegans Müller.—Els exemplars de la localitat presenten una tendència a la separació de la última volta, per l'istil de algunes *Rumina decollata* var. *soluta*.—Com de costum viu dessota les pedres, en llocs humits.

Clausilia Penchinati Bourguignat.—Es de forma quelcom més allargada i un poc major, com els exemplars que posseeixo de Vilanova i Geltrú, recollits per mon inolvidable amic D. Antoni de Samà.—En els detritus d'una bauma.

Pupa tarraconensis Fagot.—Molt abundant en les roques calcàries. Espècie que es troba en profusió en tot el massiç de Garraf i cap a la província de Tarragona, com pot veure's en l'enumeració de les següents localitats, on ha estat recollida per mi o bé per l'esmentat Sr. de Samà: Penya escorxada de can Vinyes, cova Fumada, Puig d'Olla, La Morella, La Falconera, Vallcarca i Jafrà en les costes de Garraf; Penya den Rafel a Corbera; Plana Novella i Jacas de Sitges; La Mata a Ribes de Sitges; Vilanova i Geltrú; Punta Grossa en idem; Papiol, Pallejà, St. Miquel d'Olèrdola, Vendrell i en la cova Fonda de Salomó on la va recullir el malaguanyat mossèn Font i Sagué.

Pupa montserratica Fagot.—Al peu de les roques.

Ferussacia Vescoi Bourguignat.—Detritus, terra humida.

Rumina decollata Linné.—En els llocs de sa habitació ordinària.

Helix aspersa Müller.—Per tot arreu.

Helix splendida Draparnaud.—Entre el margallons o botges d'escombres (*Chamaerops humilis* Lin.)

Helix andorrica Bourguignat.—Clivelles i sota de les roques.

Helix Bofilliana Fagot.—Sobre una roca calcària.—Es interessant la troballa d'aquesta espècie a Garraf, puix fins ara sols se la coneixia del massiç de Montserrat, on és bastant generalitzada. En efecte, jo l'hi he collida, entre l'herbei del pont de pedra de Monistrol, i en les penyes de la Puda, camí del Monastir a la cova de la Verge, cova den Garí, viarany de les ermites de Sta. Agna a la Trinitat, camí dels Degotalls i entre Sta. Cecília i can Massana.

Helix ruscinica Bourguignat.—Llocs humits dessota les pedres, entre la terra i l'herbei.

Hyalinia Courquini Bourguignat.—Son autor l'esmenta únicament de Sarrià de Barcelona. Jo l'he trobada també a Monjuic prop de la Mare de Deu de Port; Sant Pere de Ribes i al Farell sobre Caldes de Montbui.

Oferint especial interès dos del moluscs abans esmentats (*Helix Bofilliana* i *Pupa tarraconensis*) i no havent estat encara objecte d'una representació gràfica, he aprofitat aquesta ocasió per a acórrer a l'especial competència artística del abans dit Sr. de Sagarra, al qual són deguts els presents dibuixos fets amb l'auxili de la cambra clara.

HELIX BOFILLIANA (fig. 1-3)

Fagot, P.: *Contribution faun. malac. Catalogne in Annal. Malac.*, II mai 1884.

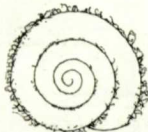

Fig. 1

Fig. 2

Fig. 3

«Testa umbilicata depressa, supra vix convexa, subtus paululum turgidula, sat pellucida, corneo-rufa vel viridula, irregulariter striata ac undique præsertim in ultimo anfractu ad carinam, pilis lamelliformibus sparsis, hirsuta; — spira subdepressa; apice mammillato, vix

pallidior; — anfractibus 5, primis lente cæteris rapide crescentibus, ultimo subangulato, compresso ac sutura maxime impressa, separatis; — ultimo majore, vix declive ac subito descendente; — apertura obliqua, lunata, transverse subrotundata; peristomate simplici; margine basali ad umbilicum reflexo; marginibus conniventibus, callo vix perspicuo junctis; — alt. $2\frac{1}{2}$ — $2\frac{3}{4}$, diam. 6 millim.»

Closca petita, aplanada superiorment, una mica inflada en la part inferior, amb l'ombilic no molt gran que arriba fins a l'àpex; un poc transparent; amb estries bastant visibles, irregulars en la última volta, còrnia-rogenca o verdosa, i adornada de pèls lameliformes bastant curts, molt caducs, visibles sobre tot en la convexitat de la última volta; espira quasi aplanada, apenes convexa, amb l'àpex mamelonat i d'una color una mica més pàl·lida. 5 voltes comprimides, les primeres creixen lentament, les últimes una mica més depressa, la última subangulosa, un xic inflada inferiorment; sutura molt marcada; la última volta, un poc més gran que l'anterior, descendeix brusquement; obertura obliqua, poc escotada i transversalment arrodonida i comprimida; peristoma senzill; vora basilar reflexa sobre l'ombilic; vores convergents, reunides per una callositat molt poc perceptible.

Es del grup de les *Helix Becasis* Rambur i *Martorelli* Bourguignat, distingint-se: 1.er de *Helix Becasis* per sa major gradària, son ombilic menys ample i sa espira menys deprimida; 2.^{on} de *Helix Martorelli* per son ombilic molt més gran, sa espira més aplanada, son últim anfracte angulós superiorment, etc.

PUPA TARRACONENSIS (fig. 4)

PUPA JUMILLENSIS (Guirao), VAR. C. Bofill, *Contrib. faune malac. Catalogne* in *Bull. Soc. Malac. France* III. Juillet 1886, pp. 154.

PUPA TARRACONENSIS Fagot, *Cat. razon. Mol. Valle Essera*, p. 22, 1888.

«Testa perforata (perforatio ovata, sat aperta), regulariter conica, corneo-luteola subpellucida, nitente, striatula (striæ undulatæ irregulares, approximatae); — spira a basi ad summum attenuata, exacte conica; anfractibus 8 subconvexis, sutura impressa separatis, lente ac regulariter crescentibus, ultimo majore, parum ventricosum, infra non compresso, ad aperturam ascendente; — apertura recta aut vix obliqua,

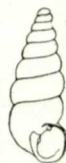

Fig. 4

ovato-lunata, triplicata: columellaris 1 crassa, dentiformis; parietalis 1 plus minusve elongata, aliquando punctiformis aut deficiens; angularis 1 sæpius minor; — peristomate recto, ad umbilicum vix reflexo, marginibus sat approximatis fere parallelis præter ad insertionem ubi margo exterior incurvatur. — Alt. 6, diam. 2; lat. et long. apert. circa 1 $\frac{1}{2}$ milim.»

Ja en 1859 Rossmässler (Icon. Band 3, Heft, 5-6, S. 110) havia notat les diferències entre *P. jumillensis* i aquesta espècie, segons pot veure's en el text següent: « He rebut del prof. Sánchez Comendador de Barcelona una varietat d'aquesta espècie (*Pupa jumillensis*) procedent de Sitchez (Sitges), Catalunya, en la qual el petit plec de l'angle superior de la obertura és molt menys visible o manca absolutament; a més l'espira és molt elegant i molt regularment cònica. Les voltes no són tan ventrudes com les del tipus i l'última és un poc menys inflada en sa base».

La *Pupa tarraconensis* difereix en efecte del tipus de *P. jumillensis* per sa espira regularment cònica des de la base a l'àpex, ses voltes menys ventrudes en especial l'última, que sobressurt de les altres, sa obertura més gran, principalment en sa llargaria, éssent la vora columelar més llarga i l'externa menys bruscament arquejada.

En *P. jumillensis* s'observa algunes vegades un rudiment de plec parietal, poc pronunciat, que pot molt bé haver passat sens ésser vist per Rossmässler; en el molusc català aquest plec és ordinàriament més accentuat i no manca amb tanta freqüència; el columelar és sempre més gruixut; respecte a l'angular varia en quant a son gruix, si bé, en general, és més aviat petit que gros.

P. tarraconensis es distingeix de *P. Penchinatiana* per ses anfractes menys convexes, sa espira més esvelta en conjunt, l'última volta menys bombada, les denticulacions més aparents, sobre tot la columelar, etc.

En 1886 (vegi's obra citada) vaig descriure aquesta espècie com una var. C. de *Pupa jumillensis* amb la característica: «plicis tribus: 1 angulari; 1 aperturali, immersa; 1 columellari.»

Barcelona, 28 març 1916.